

HRVATSKI

Godina XVII, broj 35

30. kolovoza 2007.

cijena 100 Ft

Mladi majstori narodne umjetnosti, Trio Jasen

Foto: "Trio Jasen"

Komentar

Integracija je mogućnost u kojoj moramo naći svoje mjesto

Ako se ukine škola, dovodi se u pitanje i budućnost naselja – čuje se s mnogih strana. Mišljenje je to mnogih roditelja, ali i održavatelja odgojno-obrazovnih ustanova, načelnika, vijećnika i prosvjetnih djelatnika, i to većinom samouprava manjih naselja u kojima djeluje samo jedna škola. U novonastaloj situaciji, ujedinjavanje do sada samostalnih škola u veće cjeline izaziva opće nepovjerenje. S druge strane, održavatelji nemaju previše izbora jer su im financijske mogućnosti ograničene. Ujedinjenje sa školama bližih ili daljih naselja otvara brojna pitanja na koja nije lako naći odgovore. Nema dvojbe da škola i njezina samostalnost imaju važnu ulogu za budućnost naselja, ali je još važnije da djeca dobiju odgoj i obrazovanje na razini koja će im osigurati uspješan nastavak školovanja. Zadržati, sačuvati škole pod svaku cijenu, a da se ne očuva kvaliteta nastave, može imati isto tako ili još veće štetne posljedice.

Integracija je zahvatila i manjine, pa tako i našu hrvatsku zajednicu, koja je ponovno stavljena pred nove izazove. U prvom redu ona pogađa one škole u kojima se hrvatski predaje kao predmet. Njihovo priključenje drugim, nenarodnosnim školama, dovodi u pitanje budućnost nastave hrvatskoga jezika. Nešto je bolje stanje u dvojezičnim školama, koje se zbog svojega specifičnog programa ne mogu priključiti bilo kojoj ustanovi. Međutim, ni to ne rješava probleme održavatelja koji ni uz dodatnu potporu ne mogu isfinancirati ustanovu s malim brojem učenika. Na nedavnom savjetovanju prosvjetnih djelatnika u budimpeštanskom HOŠIG-u, koje svake godine organizira Hrvatska državna samouprava, potaknut je i otvoreni razgovor o mogućnostima integriranja manjinskih ustanova, a postavljena su mnoga pitanja, među ostalima i odgovornost za budućnost hrvatske nastave. Nakon poticajnih riječi predsjednika Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a Gábor Győrvárija očekivala se rasprava, mišljenje prosvjetnih djelatnika, ali je ona izostala unatoč tome što su nam poznati problemi u pojedinim našim regijama i naseljima. Iako HDS čini napore kako bi se našlo rješenje za one naše škole koje bi se mogle ujediniti, veliku odgovornost u ostvarenju interesa naše zajednice imaju i mjesne hrvatske samouprave koje moraju biti odlučne u zastupanju interesa na terenu. Na žalost, situacija je i tu različita, od onih koji to čine odlučno i uspješno, do onih koji rade protiv, na štetu svoje zajednice.

Ne možemo, i ne smijemo, očekivati da nam netko drugi ponudi rješenje. Budućnost našega školstva u našim je rukama, umjesto nas nitko neće riješiti naše probleme, stoga osobne interese trebamo staviti u stranu u korist naše hrvatske zajednice u Mađarskoj. S. B.

„Glasnikov tjedan“

Dok pišem ove riječi, tristo-tinjak vjernika, Hrvata iz Bačke, kako mi poručuje Stipan Balatinac s lica mjesta, izlazi sa svete mise koju je u prekrasnoj katedrali na hrvatskom jeziku služio velečasni Ladislav Bačmai u sklopu Hrvatskoga dana u Kalači. Bačmaija pozivaju u Bačku ili bar u Kalaču. Vjera nas je očuvala duga stoljeća. Koliko puta smo izgovorili ili čuli, napisali ovu sintagmu, a katkad se ipak čini kako smo tako malo naučili iz njezina dubinskoga značenja. I dok razmišljam o svetoj misi na hrvatskom jeziku u katedrali, stiže još jedna vijest. U svetištu Celjanske Marije, kojoj je hodočastila i naša novinarka Timea Horvat, biskup je propovijed držao na njemačkom jeziku, ali se potrudio na „hrvatskoj“ misi prozboriti i u propovijedi nekoliko riječi na hrvatskome.

U Kukuju puna crkva, misa na hrvatskom jeziku u sklopu Bošnjakoga sijela, a onda s lica mjesta mi se javlja Đuro Franković: u Brlobašu sveta misa na mađarskom jeziku. Pogančani mi se tuže kako imaju rijetko svete mise, svećenik je više nego zauzet. Salančani se također tuže kako imaju rijetko svete mise, bakice odlaze u Harkanj; ako je misa u Salanti, crkva je puna. Kolika je važnost svetih misa za nas Hrvate pa ako neki skeptici kažu kako samo stariji idu u crkvu, pokazuje se iz dana u dan i u to se uvjeravamo i mi

novinari koji smo na terenu. Kolika je važnost misa u očuvanju materinskoga jezika? Pitanje je na koje i te kako dobro poznajemo odgovor. Neizmijerna. Jer vjera, i onda kada smo bili bez škola, očuvala nas je na ovim prostorima, uz obitelj vjera je očuvala samobitnost i osjećaj pripadanja zajednici, hrvatskoj zajednici. I zbog toga, dragi Hrvati, tamo gdje danas još možete, gdje imate svećenike koji znaju hrvatski, neka vaše misno slavlje bude na materinskom jeziku. Malo je svećenika, malo je svećenika Hrvata ili oni nisu u hrvatskim sredinama, a kada i jesu, onih nekoliko bakica na večernjama ili mladež koja i ne zna hrvatski na nedjeljnoj misi ne čude se ničemu jer Bog razumije molitvu na ma kojem jeziku mu je upućujemo. Istina je i to.

Da nas je prošloga tjedna bilo i desetak, ne bismo mogli obići sva ona događanja koja smo trebali prirodom svoga posla popratiti. Potrudili smo se biti s našim čitateljima i organizatorima hrvatskih programa u svim našim hrvatskim regijama. Je li to odista tako, uvjerit ćete se u ovom i idućim brojevima Hrvatskoga glasnika kroz naše napise. Ako su oni i poduži, ja bih se poslužila rečenicom koju mi je poslao jedan od naših suradnika: „Ima prilika kada se ne može pisati kratko“.

Branka Pavić Blažetin

Izložba izdanja Croatica Kht.-a, prilikom savjetovanja prosvjetnih djelatnika 22. kolovoza u HOŠIG-u

Savjetovanje prosvjetnih djelatnika u Budimpešti

Temeljem plana rada Hrvatske državne samouprave odnosno njezina Odbora za odgoj i obrazovanje, u srijedu, 22. kolovoza, u budimpeštanskom HOŠIG-u održano je savjetovanje prosvjetnih djelatnika.

Riječi pozdrava i dobrodošlice nazočnim prosvjetarima uputio je Gábor Győrvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije „Miroslav Krleža” u Pečuhu, posebno pozdravljajući dopredsjednika HDS-a Đusu Dudaša, voditelja Manjinskog odjela za narodnosti i etničke zajednice Ministarstva obrazovanje i kulture, Istvána Kraszlána, predsjednika Odbora za pravna pitanja HDS-a, Jozu Solgu, te referenticu za hrvatska školska i kulturna pitanja u Ministarstvu obrazovanja i kulture Janju Horvat.

U ime HDS-a Đuso Dudaš je pozdravio nazočne rekavši: Danas kada se škole zaredom spajaju, nestaju i obuka jezika prestaje, pred vama su još veći zadaci, uvjeriti roditelje da što više pozornosti posvete doma svojoj djeci, materinskom jeziku. Svima vam želim uspješno savjetovanje te na početku nove školske godine daljnje plodonosno obrazovno i odgojno djelovanje.

Nakon što je pozdravio voditelja Odsjeka za kroatistiku i rusistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu dr. Ernesta Barića i domaćicu, ravnateljicu HOŠIG-a Mariju Petrič, predsjedavatelj je riječ predao Istvánu Kraszlánu.

Budući da je savjetovanje prvenstveno bilo usredotočeno na problematiku i pitanja vezana za naše obrazovno-odgojne ustanove, voditelj nadležnog Odjela Ministarstva obrazovanja i kulture, priopćio je najvažnije informacije i promjene do kojih je došlo modificiranjem mađarskog Obrazovnog zakona, odnosno koje se tiču manjinskoga školstva u Mađarskoj u novoj 2007./2008. školskoj godini. Tako je među inima navedeno da u okviru sustava gospodarenja, u pogledu integriranja postoje mogućnosti za usklađivanje gospodarstvenih zadataka, odnosno mogućnosti prijelaza pedagoga iz jedne škole u drugu, a tim postupkom je moguće i smanjivanje satnica, kao mogućnost osiguravanja stručnoga pedagoškog kadra te da se broj obveznih sati može ugraditi u drugu školsku ustanovu.

U pogledu onih ustanova koje djeluju s manje razreda modifikacija zakona propisuje obvezno integriranje, što znači, ako ustanova, od 2008. g. ne može udovoljiti toj obvezi – uz odgovarajuća obrazloženja prema mjerodavnim organima – može se dobiti dozvola za daljnje djelovanje s klauzulom, da se podnositelj molbe obvezuje – svake četvrtne godine – za preispitivanje realiteta.

Pri daljnjim modifikacijama, koje se odnose na one ustanove koje ne djeluju u državnim odnosno mjesnim samoupravama traži se sudjelovanje u samoupravnim opskrbnim ciljevima te obvezi školavanja u danim sredinama.

U smislu modifikacije Zakona o obrazovanju jedno od središnjih pitanja jest pružanje tzv. jednake mogućnosti za sve, a to sa strane samouprava zahtijeva višestranu obvezu.

Došlo je i do promjena u uputama i odredbama, u administrativnom poslovanju, uporabi naziva manjinskih ustanova te redu i zakonu tržišta, stoga i u opskrbi udžbenika se pokazuju promjene.

Važne su promjene nastale i u pogledu upošljavanja pedagoga. Naime, oni se trebaju primati na jednogodišnje obvezno probno vrijeme putem natječaja. Obvezna satnica pedagoga s 20 podignuta je na 22 sata, a od 1. rujna pedagog se ne smije besplatno zapošljavati. Do promjena je došlo i u Zakonu o proračunu. Jedna stavka odnosi se na hrvatsku školsku ustanovu u Pečuhu, a za koju je za ovogodišnju konačnu obnovu, sa strane Ministarstva osigurano sto milijuna forinti te dodatna 50 postotna materijalna podrška matične domovine. Spomenuti su manjinski udžbenici za koje se ove godine mogu podnijeti molbe. Naime, u obzir mogu doći ona pomagala koja su odobrena u 2007. godini i koja se nalaze u inventuri. Što se tiče Hrvata – zajedno s radnim bilježnicama – to su: Moj hrvatski jezik 4. i Moj hrvatski jezik 6. Narudžbenice se slično šalju kao što je učinjeno u prvome krugu.

Ministarstvo je, odnosno nadležni Odjel, zajedno s državnim manjinskim samoupravama, sačinio i uskladio te usvojio srednjoročan plan unapređivanja manjinskoga školskog sustava u Mađarskoj. U svezi s postupnim uvođenjem dvojezične nastave u školama gdje se predaje jezik kao predmet kao i našim postojećim ustanovama ustanovljeno je da je hrvatska strana tome pitanju posvetila izuzetnu pozornost – rekao je na koncu svog izlaganja István Kraszlán.

Predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Gábor Győrvári govoreći o mogućnostima integriranja manjinskih ustanova ukazao je na aktualnost pitanja i u samom radu HDS-a, te u financiranju, odnosno održavanju postojećih hrvatskih školskih ustanova. Riječ je zapravo o protoku informacija o planiranju, modifikacijama i traženju mišljenja pa i suglasnosti koje su dostupne HDS-u pa i ostalim manjinskim samoupravama, odnosno u zadnje vrijeme izvjesnim nepovoljnim manjinskim zakonskim regulativama kao i problematičnom krugu pitanja koja se odnose na političko djelovanje hrvatskih samouprava. U svezi s navedenim – bez imenovanja naselja, regija – nabrojeno je niz situacija koje umjesto da se tiču daljnjeg unapređivanja našega školstva, u mnogim slučajevima više pridonose osporavanju, čak sa signaliziranjima ponekih predsjednika i

predsjednica naših samouprava pa i roditelja, negiranju učenja materinskog jezika kao i ukidanju nekih škola u kojima se jezik predavao sto godina. U interesu što većeg smanjivanja takvih neodgovornih slučajeva zadaća naših prosvjetara mogla bi se odnositi i na pružanje pomoći dotičnim čelnicima naših samouprava, odnosno ukazivanje na njihove prave dužnosti glede općenitoga manjinskog nam suživota, kako bi shvatili da to nisu interesi pojedinaca, nego interesi cijele nam hrvatske zajednice.

U raspravi ravnatelj santovačke škole Joso Šibalin predložio je da se dvojezična zanimanja pokrenu u vrtićima te da ona u potpunosti budu narodnosnog karaktera. Nadalje, gdje su uvjeti zato povoljni, da se dvojezičnost provede i u 5. razredu, odnosno naviše. Zamjerio je nedovoljnom odazivu nekih škola na sastanak, te je dodao da bi se trebali pozvati i načelnici dotičnih naselja i rukovoditelji drugih naših ustanova, i to radi što boljeg uvida u stanje i mogućnosti ostvarivanja zajedničkih nam interesa i ciljeva. Ukazao je na posebnu važnost, odnosno prijeku potrebu osnivanja Hrvatskoga pedagoškog instituta koji bi eventualno djelovao u okvirima postojećega Hrvatskog znanstvenog zavoda u Pečuhu.

Ravnateljica koljnofske škole Agnija Sárközi potakla je pitanje tzv. putujućih pedagoga i važnost usavršavanja nastavnika. Skrenula je pozornost na nepravilnost pristupa mjesnih samouprava, odnosno predsjednika gdje je ista osoba i predsjednik manjinske samouprave, napose kada je riječ o glasovanju u svezi sa zatvaranjem škole ili ukidanju hrvatskoga odjela u njoj. Nakon kraće stanke rad je nastavljen u sekcijama. U sekciji za odgojiteljice predavanje o mjeranju i vrednovanju u vrtićima održala je savjetnica za predškolski odgoj Ilona Nagy, a predavačica sekcije za ravnatelje – na temu Samovrednovanje ustanova i osiguranje kvalitete – bila je savjetnica Pedagoškog zavoda Judit Márton.

U sekciji za učiteljice, nastavnike i profesore, izlagao je voditelj Odsjeka za kroatistiku i rusistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu dr. Ernest Barić. Pokušao je odgovoriti na pitanje Zašto je „opasna” upotreba hrvatskog jezika na mađarski način u hrvatskim školama?

Među nazočnima podijeljen je anketni list kojim se traže mišljenja o organizaciji, temama, prijedlozima vezanih za teme idućih savjetovanja, izbor predavača i navođenje aktualnih problema škole u kojoj sudionici djeluju.

Ovogodišnje savjetovanje prosvjetnih djelatnika ostvareno je uz materijalnu potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. (M. D.)

Poziv za dostavljanje prijedloga

Hrvatska državna samouprava poziva osobe, hrvatske udruge, hrvatske ustanove i hrvatske manjinske samouprave da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja hrvatskim prosvjetnim djelatnicima u Mađarskoj.

Postupak predlaganja:

Pravo predlaganja imaju osobe, hrvatske udruge, hrvatske ustanove i hrvatske manjinske samouprave. Uz kandidaturu treba priložiti ime i adresu predlagača, a ako je predlagač udruga, ustanova ili samouprava – i ovjereni broj odluke. Jedan predlagač ima pravo predložiti samo jednoga kandidata. Predlagač nema pravo predložiti samoga sebe.

Prijedlog mora sadržati:

- podroban, slojevit i faktografski opis djelatnosti predloženoga s posebnim naglaskom na rezultatima na polju hrvatskoga školstva u Mađarskoj
- adresu predloženoga
- suglasnost predloženoga da prihvaća kandidaturu.

Odluku o dodjeli odličja, uvažavajući prijedloge Odbora za odgoj i obrazovanje, donosi Skupština Hrvatske državne samouprave. Prijedloge za dodjelu Odličja treba dostaviti na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24) najkasnije **do 14. rujna 2007. g.**

Štovani čitatelji pratite preko internet Radija Croatiace

www.radio.croatia.hu

Dan mladine u Petrovom Selu. Slikom, glazbom i riječju javljaju se naši novinari s lica mjesta. Budite uživo zajedno s Radijom Croatia.

Mladi majstori narodne umjetnosti

U sklopu proslave Dana državnosti Republike Mađarske, 20. kolovoza, u ime Ministarstva obrazovanja i kulture Republike Mađarske ministar István Hiller zaslužnim pojedincima i skupinama iz raznih grana kulture, umjetnosti i obrazovanja dodijelio je visoka odličja i priznanja. Među nagrađenima su i Orkestar Vizin mladi i Trio Jasen iz Pečuha, glazbenici i pjevačice koje njeguju narodno blago Hrvata u Mađarskoj. Do sada su nositelji priznanja Mladi majstori narodne umjetnosti iz redova Hrvata u Mađarskoj: 1986. Orkestar Vizin, stariji, 1993. Antun Vizin-Antuš i Franjo Dervar Kume, 2003. Andor Végh, 2007. Orkestar Vizin, 2007. Trio Jasen. Napomenimo kako je od Hrvata u Mađarskoj jedini nositelj naslova Majstor narodne umjetnosti gajdaš Pavo Gadanji iz Novoga Sela.

Nagrađeni s ministrom Istvanom Hillerom

foto: Gábor

Orkestar Vizin, mladi

Zašto sam pokraj Orkestra Vizin napisala pridjev mladi? Da ne bismo pobrkali ovaj orkestar s Orkestrom Vizin starijim. Uz obadva orkestra vezuje se ime Antuna Vizina Antuša, utemeljitelja Orkestra Vizin starijeg, mentora i učitelja Orkestra Vizin mlađeg koji danas djeluje pod vodstvom Zoltána Vízvárija. Orkestra Vizin mladi utemeljen je 2000. godine kao prateći sastav i podmladak KUD-a Tanac, a u sadašnjem sastavu nastupa i svira već četvrtu godinu. Njegovi su članovi: voditelj Zoltán Ákos Vízvári koji svira primtamburu, basprim, samicu te makedonsku i bugarsku tamburu, Milan Sabo koji svira tercetamburu, basprim i tapan, violinist Zsombor Horváth, kontraš Silvestar Balić, harmonikaš László Mészáros i bežešar Márton Horváth, učenici Antuna Vizina koji imaju za cilj čuvanje i sakupljanje glazbenoga blaga Hrvata u Mađarskoj i njegovo predstavljanje, nastupe s živućim narodnim glazbenicima, organiziranje plesanica ... Prate na nastupima KUD Tanac koji danas na svom repertoaru ima 23 koreografije, raznorazne pjevačke skupine Hrvata iz Baranjske županije i šire, sviraju koreografije naših KUD-ova iz Baranjske županije i šire. Kako kažu, uz Antuna Vizina, njihovi su učitelji

Andor Végh, Franjo Dervar Kume, Milan Kozić, Stipo Gatai i Pavo Gadanji, a mnogi od njih glazbenu teoriju naučili su u glazbenim školama ili su bili učenici glazbenoga pedagoga Joške Kovača koji je radio s njima dok su pohađali Hrvatsku školu Miroslava Krležu tijekom osnovnoškolskog odnosno gimnazijskog školovanja. Na svom repertoaru Orkestar Vizin ima glazbeno blago Hrvata u Mađarskoj, Hrvata u Hrvatskoj, srpsku, makedonsku i bugarsku narodnu glazbu. Nastupaju s KUD-om Tanac, KUD-om Marica iz Salante, Triom Jasen, imaju samostalne koncerte i zabavne večeri te organiziraju redovite mjesečne plesanice u Pečuhu. Sviraju redovito po našim hrvatskim naseljima: u Martincima, Lukovišću, Poganu, Santovu, ali nastupaju i u inozemstvu. Imali su već niz nastupa u Hrvatskoj, bili su 2004. godine u Danskoj, više puta u Srbiji, a već godinama sudjeluju i Međunarodnom festivalu „Dobro došli, naši mili gosti!“ koji se svake godine održava u Pečuhu. Nastupali su i u Pečuškome narodnom kazalištu, redovito nastupaju u Budimpešti. Godine 2003. osvojili su prvu nagradu na Forumu koreografija Istvána Molnára, 2004. naslov izvrsnog orkestra. Isti naslov osvojili su i 2006. godine, obadva puta s maksimalnim brojem bodova. Nositelji su prve nagrade na 4. festivalu

DM 14.9
danmladine.at 15.9
Petrovo Selo 16.9
Szentpéterfa

pet. Pinkica Veseli Borištofci
 pentek **LET 3**

sub. Stara Škola Pax
 scenal **Miroslav Škoro**

ned. Eriševci utogodje kultur
 radarnap

narodnoga plesa „György Marton”, a 20. kolovoza 2007. dodijeljen im je prestižan naslov Mladi majstori narodne umjetnosti. Tema znanstvenog rada Orkestra Vizin bila je „Utjecaj tamburaške glazbe na razvoj glazbe Hrvata i Srba u jugozapadnoj Mađarskoj”. Istraživali su u četiri županije: u Baranji, Bačkoj, Šođu i Tolni. Na ispitu uz obrazloženje pismenoga rada i pripremljene tri glazbene produkcije u trajanju od pet minuta izveli su dvije: Glazba podravske Hrvata i Pjesme baranjskih Bošnjaka.

Kako se postaje Mladi majstor narodne umjetnosti?

Treba se prijaviti na natječaj koji raspisuje Ministarstvo obrazovanja i kulture. Predati pismeni rad u minimalnom opsegu od desetak stranica i tri produkcije, svaka u trajanju od po pet minuta. Jedna produkcija se veže uz temu rada, a druge dvije su po izboru, bilo iz glazbenoga blaga u Mađarskoj ili primjerice iz glazbenoga blaga, u našem slučaju matičnoga naroda. Ocjenjivački sud na ispitu od dva izborna bira jedan kao zadatak za natjecatelje. Natječajem nadležno ministarstvo želi poticati znanstvenu i stvaralačku djelatnost mladih izvođača narodne glazbe, i mađarske i glazbe nacionalnih manjina. Natjecati se može u nekoliko kategorija: umjetnici izvođači (orkestri, pjevači, pjevačke skupine ...), umjetnici izrade starih predmeta, namještaja, nakita, izrada glazbala ... U kategoriji izvođača ima više potkategorija, tako instrumentalna narodna glazba i narodna pjesma, solistički nastup pjevača i svirača, narodni ples, narodna priča te razno ... Ovogodišnje natjecanje za sve prijavljene natjecatelje održano je u Domu običaja u Budimpešti, 6. lipnja. Natjecati se mogu mladi od 15 do 35 godina, a natječaj treba sadržavati opis dosadašnjega rada. Ocjenjivački sud bio je sastavljen od uglednih stručnjaka: Gábor Eredics, dr. Katalin Juhász, András Vavrincez, Gyöngyvér Hortobágyi, Zoltán Karácsony i Miklós Végső.

Trio Jasen, nositelj naslova Mladi majstori narodne umjetnosti za 2007. godinu

Trio Jasen utemeljen je u siječnju 2000. godine pod imenom Trio Tanac u sklopu KUD-a Tanac, od djevojaka koje su plesale u Društvu. To su: Santovkinja Vesna Velin, učiteljica, Olaskinja Andrea Popović, studentica, i Júlia Radó, nastavnica pjevanja (prvotno prezime Radojšić, preci su joj iz Hrvatske). One tri žive i rade u Pečuhu. Svoje prve nastupe ostvarile su zajedno s KUD-om Tanac. Nakon što su Andrea i Júlia napustile aktivan ples u Društvu (Vesna i danas pleše),

Orkestar Vizin, mladi

a nisu se željele udaljiti od plesa i narodne pjesme, počele su nastupati samostalno, ali i danas često nastupaju i s KUD-om Tanac na festivalima, samostalnim večerima KUD-a Tanac. Njihov prateći orkestar je Orkestar Vizin mladi. Na programu imaju hrvatske, makedonske i bugarske narodne pjesme, dijelom naučene u KUD-u Tanac, dijelom iz vlastitoga sakupljačkog rad među Hrvatima u Mađarskoj, bačkih, podravske, bošnjačkih Hrvata, a dijelom iz sakupljačkog rada Andora Véghe provedenog u Makedoniji i Bugarskoj. Svoje pjevanje temelje i na glazbenoj ostavštini Ladislava Matuška i Tiho-mira Vujičića. Sudjelovale su nizu festivala: 2001. u Petribi, 2002. Ljetnim igrama u Segedinu. Redovito nastupaju svake godine u sklopu Pečuških folklornih dana, imaju i samostalne nastupe u pečuškoj Dominikanskoj kući, sudjeluju plesačnicama Orkestra Vizin, nastupili su u sklopu večeri KUD-a Tanac posvećene 125. godini rođenja Béle Bartóka 2006. godine u Pečuškome narodnom kazalištu, a 20. kolovoza 2007. godine postale su nositeljice naslova Mladi majstori

narodne umjetnosti. Kao cilj svoga daljnjeg rada ističu sakupljanje glazbenoga blaga Hrvata u Mađarskoj, njegovanje običaja i njihove predaje, sudjelovanje festivalima, plesačnicama ... Naslov njihova znanstvenog rada kojim su se natjecale za naslov Mladi majstori narodne umjetnosti bio je: Običaji pjevanja Šokaca iz Santova, a pripremile su i tri produkcije po pet minuta, jednu vezanu uz temu rada te dvije po izboru. Pred ocjenjivačkim sudom (vidi njegov sastav gore) izvele su Pjesme bačkih Šokaca i Slavonske svadbene pjesme.

Uime Trija Jasen, Vesna Velin je za Hrvatski glasnik izjavila kako im je najvažnije bilo dobiti stručno mišljenje o onome što rade. Iako se za bilo koji nastup one s jednakim marom pripremaju, uvijek dajući sve od sebe, mišljenje struke im je dobro došlo, i za to su se i natjecali za naslov Mladi majstori narodne umjetnosti. Toliko su se pripremale kao i na ostale svoje nastupe, pri tome se pokazalo kako su doista majstori svoga posla.

Branka Pavić Blažetin
Foto. OKM/GordonEszter

Trio Jasen

U zboru od početka

Zoltan Pezenhoffer: Imao sam pet ljet kad sam se prijeo na čisto male harmanije guslati, te mi je otac za 150 forintov kupio. Na cipalu doma, na panj sam seo, pak sam se onde učio. I odonda vik, otac mi je vekše kupio, a kad sam iz škole vanzašao, onda je bila vekša tehnika. Vik smo si bolje instrumente kupili i tako smo zašli dosada. Tako pametim, dar dvama-trimi su znali pero na harmanija guslati većimi ne, a i ti su jur stari. Sad sam nek ja sam ki zna ovde na harmoniki guslati i od početka muzikant u zboru, drugoga nij bilo. Varkoč je bilo već mužev ki su jačili va zboru, a sad su nek dvama ostali. Sada smo trimi muži izmed dvajset žen. Blaženo med ženami, to je u molitvi nutri, i mi to velimo! Nedavno sam još igrao na svoji harmanija, te su sad onako na ništ prošle, pak smo morali krajvreći. Sad je bila ovakova prilika da smo si mogli nove kupiti. Ove jačke su skoro sve takove da je jur znamo, onda moramo nek to probuvati da na kakovom glasu ćemo jačiti da ne bude visoko i nisko ne, što se zboru paše. Ove jačke su još naši stari jačili varkoč pero, i da se ovo ne izgubi, zano moramo ovo dalje djelati. Nažalost, jako nimamo gdo će za nami djelati, kad mi već ne budemo ali ostaramo, ali varkakov beteg hujti človika, ali jako moramo skrbiti da si budemo mogli varkoga umjesto nas postaviti, ako ne, onda će se ovo sve zabiti, sve će minuti. Ako ćemo tako gledati, u ovom djelu sve je lipo, jur kad pojde človik van iz sela, ako pojdemo u druge orsage. Malo smo bili u Nimškoj, u Hrvatskoj, mislim da to je sve takovo da to človik neće zabiti, to je spominak na sve vijeke. Što bi još željio za budućnost? Željiti je lako, nek će li se to uslišiti tako, to nij kvizno. Željim da ov zbor skupa ostane ovako kot je, i to bi bilo najbolje kad bi još već muzikantov bilo, ne nek ja sam. Talan sad, kad ov mali tamburaški zbor prijeo pri nas, dobro bi bilo kad bi mogli varšto, al oni se moraju čuda još učiti za to da zbor se skupa pelja s muzikom.

Jačkarni svetak u Nardi

Zbor proslavio dvadesetu obljetnicu

„U čuvanju nacionalnoga identiteta jačka ima jako važnu ulogu. U Nardi je bilo viker jačkarov, imali smo trio, duo pak i ranije isto tako i zbor. Pojavila se je ideja (1987. lita) da u selu živi puno takovih ljudi ki imaju jako dobar glas i rado jaču, da bi se moral zbor iz novoga utemeljiti. Nandor Horvat, naš Ferdi bači, ki je bil voditelj kulturnoga društva u našem selu sve od 1940-ih ljet, je išal po selu i sabral je one ljude ki rad jaču i imaju dobar glas. Začelo je 21 ljudi jačit i kasnije se je zbor još dalje širil. Kultura ne poznaje nikakove granice, jačke i mužika su međunarodne vridnosti ke svaki narod mora poštovati. Zato i našem zboru od početka i danas je najvažniji cilj da se stare, originalne nardarske i gradišćanske jačke najdu, navuču, čuvaju i da se novoj generaciji naprikdaju” – je uz ostalo rekla u uvodu jubilarnoga svečevanja jačkarov, dirigentica zbora Magda Horvat-Nemet na dvoru nardarskoga restorana 12. augustuša (nedilju) pred mnoštvo ljudi. Prlje toga je na dvoru mjesne crikve održana maša, u koj su sadašnji i bivši člani hvalu dali Bogu za dosadašnje uspješno djelovanje. Hrvatsku mašu su došli celebrirati čembanski farnik Josip Banfić ter župnik Josip Vidović. Slavlje prilikom 20. obljetnice postojanja nardarskoga zbora je započeto gradišćanskom himnom, a zatim smo stali za trenutak u tišini, misleći na one člane ki su prošli iz ovoga svita: *Nándor Pollak, Marika Pezenhoffer i Vince Bošić*. U slika na projektoru smo mogli sprohadjati najvažnije povijesne štacije korusa, a zborovodja je u riči dodala sve ono što se je šikalo znati o ovoj grupi. Tako smo čuli o prvom nastupu na sambotelskom Hrvatskom balu 1988. ljeta, zatim o jako uspješnoj turneji kod Sorbov u Nimškoj. Ljetodan kasnije u Zagrebu, u Odri su skupasabrani lipi spominki. Nardarsko kulturno društvo, med njimi i jačkari, 1991. ljeta su se predstavili i u peštanskom Vigadóu, a lani su uprav tako veliki uspjeh imali u sambotelskom Hrvatskom balu. Za ovu priliku su si žene sašile novu narodnu nošnju, a kupile su se i nove harmonike. Ovput smo

Nandor Horvat je pred dvajsetimi ljeti od hiže do hiže išao ljude sabrati za vokalno jačenje. Ovput kot osnivač zbora posebno je pozdravljen

doznali da velik jubilej se svečuje i posebnim CD-om ka će biti gotov do kraja septembra u njegovanju Croatice. Za proznom djelom slavljениki su otvorili maratonski kulturni program u kom su jačkom i plesom došli čestitati prijatelji, poznaniki, dragi gosti: sambotelški zbor Djurdjice, ženski zbor Ljubičica iz Petrovoga Sela, folklorai iz Gornjega Četara, zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic, čembanski Tamburaški orkestar, prisički zbor ter jačkari Peruške Marije iz Hrvatskoga Židana kot i KUD Mura iz Murskoga Središća. Svi su dobili burni aplauz, no najmladjim domaćim tamburašem je pravoda pripadalo duplo vekše pucanje. Kad su se još i bivši kotrigi jačkar-noga zbora poredili za par jačak, nastalo je još veselije. Sa suzami u oči su se pjevale dobro poznate nardarske jačke s gledatelji skupa. Na kraju brojne čestitke, predaje darov od nastupajućih grup, a znamda nigdor se neće rasrditi ako spomenemo najzaslužnije peršone kim je ov večer upućena rič zahvale: Nandoru Horvatu, osnivaču zbora, Gyuli Bartosu, peljaču plesne grupe i najvećšemu kritičaru zbora, bivšim poglavarom ki su sa svojom potporom svenek pomogli jačkarom Kalmanu Vargi, Šandoru Horvatu, direktoru Croatice Čabiju Horvathu za izdavanje CD-a, i sadašnjemu peljačtvu sela Narde, prez kih ov dan ne bi bio tako nepozabljiv i dostojan. Predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave Kristina Glavanić u pratnji skromnijega vatrometa prikdala je i tortu jer, naravno, što bi bio rodjendan prez toga slatkoga čara. Za ov završni akt prestala je i godina curiti i u toj naglo nastaloj tišini još dalje se je čula pjesma *Ne dirajte mi ravnicu*, u izvedbi svih nazočnih jačkarov, plesačev kih je bilo još i prik dvisto, toga otpodneva u Nardi.

-Timea Horvat-

Čudami su došli slaviti s jačkari skupa, ne samo iz Narde nego i iz okolišnih sel

Intervju

Dvadeset godina dirigira nardarskim zborom

Nardarka Magda Horvat-Nemet od samoga osnutka zbora dirigira njegove jačkare. Po profesiji je škol-nikovica, a prlje nekoliko ljet je postala ravnateljica četarske osnovne škole.

Polag te teške zadaće, svenek je bila aktivna u domaćem društvenom životu. Svaki put kad se najdemo, nje lice zrači od radosti.

Razgovor vodila: Timea Horvat

Dvadeset ljet nij malo, a nij ni preveć. Još se pojavi pitanje, kako more jedan čovik krez toliko ljet skupadržati takovu grupu ter imati i uspjehe s njom?

– Mislim da se nek tako more zbor skupadržati ako su takovi člani u njemu ki rado imaju jačenje, znaju jačiti, jako rado imaju naše hrvatske jačke, pak i jako kanu skupa djelati za selo da ove naše stare, lipe pjesme ostaju i da prikdamo našoj mladini da se nauču. K ovomu je tribi jako veliko srce, jako puno djela i čudaputi se moramo otpovidati od familije zbog djela, ali kad negdo od srca rado pjeva, onda sve to ide. Zano je ovako dugo mogao ostati i ov zbor.

Koji su vam najlipši spominki?

– O zgoditki dvajset ljet bi bilo sad jako teško povidati, kade smo sve bili na nastupi. Uza to morem reći da nam je najlipši, najvažniji, ali velimo i najdraži nastup bio u Nimškoj pri Sorbi na šesdnevnom gostovanju. Jako lipo smo se ćutili i u Odru kraj Zagreba, s kimi smo prijateljsku vezu onda zeli. Morebit je najsrićniji nastup bio s plesačkom grupom i tamburaši u Budimpešti, u Vigadóu kada smo imali samostalni večer, Nardarci.

U vašem zboru su vekšinom žene, to zlamenuje da muškarci manje volu jačiti u Nardi?

– To nij tako, muškarci morebit imaju već djela, već brige, tako da čudakrat ne moru ići na probu, onda i na nastupe ne. Kad smo se najpero organizirali, 1987. ljeta, onda su muži čuda većimi bili. Oni su sada jur ostarali, morem reći da su 70-80 ljet stari jur, ti već jako ne moru z nami jačiti, a mladi se moraju brigati za svoju familiju, za djelo, talan zato teže ide, ali rado imaju nardarski muži naše jačke.

Što bi onda zapravo rekla za sadašnje kotrige korusa?

– Od prvoga zbora kot smo se osnovali, od toga su sad desetimi koji su i onda jačili, i sada jaču. Ovo sve viker meru preobrne, je gdo ostavi zbor, je gdo novi dojde, jedni su mladi 30 ljet, ali najveć je nas, ki smo ovako pedeset ljet stare žene, pak muži.

Koliko se cijeni ovo vaše djelo ovde u rodnom selu, kako to ćutiš?

– Mislim da se Nardarci, uprav tako kot i mi, veselu takovoj grupi. Zato je dobra pelda i

tamburaški sastav koji se je sad nedavno osnovao, koji djela, dalje nosi ovu našu hrvatsku kulturu. Ako je nam tribi, onda nam puno ljudi dojde pomoć, al ja bi se zano bolje veselila ako bi još većimi došli med nami pak i z nami skupa jačili, mer zano u Nardi je još puno takovih ljudi koji imaju dobar glas, koji bi mogli z nami dojtii skupa jačiti.

Koji su ti rezultati na što ste najizdavniji?

– Mi nimamo odlikovanja, nismo još bili na kvalifikaciji, ali imamo u planu varkoje ljetu ali drugo ljetu, ako bude mogućnost, onda ćemo pojti.

Ti si 20 ljet dirigentica. Kako si mogla pretrpiti teške trenutke i kako je bilo moguće poždroknuti suze kad je išlo za radost?

– Z ljudi se baratati je viker jako teško djelo, ali kad pojdemo tamo na probu, pak kad se začmemo jačiti skupa, onda čovik svakarčkove brige zabi. Onda se znamo i tomu veseliti kad ćujemo kako lipo zvuču ove naše hrvatske jačke, pak kad na takovom mjestu nastupamo kade nam čuda pucaju, onda i suze dojdu najpr. Dvajset ljet ovo raditi nek tako se more ako i u srcu je ovo sve moje. Ja sam viker rado jačila kad još ni bio pjevački zbor, kad smo imale samo 16-18 ljet i onda u duetu, u trioju smo jačili i smo išli po orsagu. U ovom sam se narodila, u ovom sam odrasla, ovo je meni život. Bilo je kad smo na nekoliko ljet meru ostavili ovo djelovanje, mer onda je jur zaistinu nam čuda nastupov, i moje zdravlje ni najbolje bilo, ali zatim smo se s velikim elanom i srcem prijeli zopet iznovič jačiti.

Danas imate rođendan, imate svetak, ali ste vi odlučili da ćete vrijeda to i na neki drugačiji način proslaviti. Vaša prva cedejka je skoro gotova. Što moremo ćuti o tom svečanom CD-u?

– Snimali smo CD, tomu dar misec dan. Na ovoj će se još morati maru djelati, ali na kraju septembra ćemo moći jur održati prezentaciju. Nam je puno pomogla u tom djelu Croatica, ka je na se zela izdavačstvo. Na to smo mislili jačkari da snimimo sve jačke ke smo krez dvajset ljet jačili i ke su nam najdraže i najlipše. Te smo stavili na ploču da se ne pozabu i da je budu mogli i drugi poslušati ne nek u Nardi, nek i u susjedni seli u Ugarskoj, Hrvatskoj, a morebit i u Austriji.

U zboru od početka

Estera Bošić: Što ćutim kad je ovakova lipa fešta? To je jedna dobra ćut, srcu mi je toplo kad vidim da kolikimi su nas počastili, kolikimi nas poštuju da s nami skupa svećuju na ovom jubileju. I to me još veseli da ovoliko članov imamo za dvajset ljet, da danas još vik stojimo. Bilo je teških danov, betežnikov, ali problemov, kot vik u grupi kade čuda ljudi je, i bilo je kad su nam teže išli dani i kad su nas ostavili jur trimi člani od našega zbora. Oni su bili mladi ljudi još, za ke nas jako srce boli. To u ovakovu dobu bolje dojde čoviku najpr, ali i sve lipo i veselo najprdojde što smo krez dvajset ljet skupa doživili. Jako rado jačimo naše stare jačke, ali je jako malo ljudi ki još znaju ove jačke jačiti, zato se moramo skrbiti dokle još imamo ove stare ljude. Onako ćutimo, mi svi da nosimo još naše stare navade. Zano imamo i ovo škuro rublje. Čudami nas pitaju zašto imamo ovakovu škuru nošnju? Naše stare žene u onoj dobi, a i mlade, kad su se već udale, nisu već nosile bijelo. U onu dob je bilo puno tuge u životu, nisu se mogle na toliko veseliti da bi se u bijeloj prateži poadjale. Po izgledu i po glasu vjerni smo prošlosti, to morem u ime svih reći. Nimamo čuda mladih med nami, no ufajmo se da će biti zano i za nami jačkarov. Kolikokrat smo jačili skupa? Morem reći, milijun put, ali nastupali smo većsto put u ovi ljeta sigurno. Blizu jezerokrat kvizno, krez dvajset ljet i doma i u tudjini, u Hrvatskoj, Austriji, Nimškoj, i u naši hrvatski seli. Lipo nam je išlo. Jačka veseli čovika, kad jačiš, onda zabiš sve probleme, meru vanstaneš od svakidanjega. U jački se meru duša oslobodi, meru dojdemo skupa razgovarati, tovaruši smo i zaistinu veselo nam ide. Mislim da je ovde u selo priznato naše djelo, ar vidite koliko ljudi je došlo nas pogledati iz sela. Ov dvor se sada pri nas čisto napunio i svi su veseli ovde. Najvekši dar nam je kad nam se lipo varšto zgoda, kad zaistinu ćutiš u srcu da ovo nam je lipo prošlo.

Hodočašće u Mariju Bistricu

Na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije Katolička crkva diljem svijeta slavi ponajveću marijansku svetkovinu Veliku Gospu, koja svetkovina u Hrvatskoj ima status državnoga blagdana. Vjernici hodočaste i sudjeluju u misnome slavlju u marijanskim svetištima.

Kao i svake godine, i ovog su se blagdana

okupljali vjernici ispred crkava četiriju pomurskih sela: Serdahela, Sumartona, Mlinaraca i Pustare, kako bi sudjelovali tradicionalnom hodočašću u Mariji Bistrici. Lijep broj "romara" se okupio. Napunili su dva autobusa, bilo ih je 87-ero. Na putu se molila krunica i pjevale su se pjesme marijanske, osobito pozdravna pjesma Majko Božja Bistrička. Nakon dolaska i posjeta crkvi, vjernici su se spremili za misno slavlje, koje je predvodio zagrebački kardinal Josip Bozanić. Nacionalno svetište države Hrvatske bilo je ispunjeno s više tisuća vjernika, većinom obitelji s djecom. Dobro je bilo vidjeti omladinu, malu djecu na misnome slavlju i na križnom putu. Kardinal Bozanić je istaknuo važnost obitelji i značenje odgoja mladeži i djece. Posebno je blagoslovio nazočnu djecu.

Nakon misnoga slavlja i objeda, naši su se hodočasnici okupljali ispod kalvarijskoga brijega. Križni put su obavili moleći i pjevajući na svome zavičajnom govoru, pod vodstvom Marice F. Cerčić i Jelene F. Körösi. Zatim su se oprostili od čudotvornoga kipa Majke Božje Bistričke i krenuli svojim domovima. Na putu se molilo i pjevalo.

Obećali su da će se i sljedeće godine vratiti.

Jelena Fabić Körösi

MOHAČ – U suorganizaciji grada Mohača i mjesne Hrvatske samouprave, 3. kolovoza u tome gradu otvorena je izložba likovnih umjetnika podrijetlom šokačkih Hrvata iz Mohača, obavijestila nas je predsjednica Hrvatske samouprave grada Mohača. U Komornoj dvorani Kossuthova kina svoje radove izložili su Ivan Javor, Aneta Novak, Marija Dopsai Pečuvac, Đuro Šarkić, Estera Šarkić, László Reininger i Tibor Tatai. Izložbu je otvorio i predstavio muzeolog Jakša Ferkov, voditelj mohačkog Muzeja «Dorottya Kanizsai».

Stipa Fucin, kazivač umotvorina

Santovo je iznjedrilo brojne plemenite osobe, zaljubljenike usmene narodne književnosti, pa i one koji su bili skloni oblikovanju pjesničkog iskaza. Među njima zavidno mjesto pripada vazda skromnom i dobrohotnom Stipi Fucinom (rođen 1902. g.), gotovo cijeloga života siromašnom, ali duhom bogatom čovjeku, ugledniku zajednice santovačkih Hrvata.

„Sad, u starosti, često se sićam svoje mladosti. Ma sam onda bio priki siromak, tuđi sluga, sevoski svinjar i čordaš, bilo je lipo i nezaboravno. Čopor pase, a ja pivam sve se ori hatarem, pivam one naše stare pisme, onako grlem, koje sam još u ditiinjstvu naučio od Paše Ilkinog, pa od mojeg dide, a i mama je mloge znala.”

Bać' Stipa mi je priopćio i ovu prelijepu epsku pjesmu koja se zacijelo drevnog postanja, predavala se s naraštaja na naraštaj,

a čije je ishodište nedvojbeno u stvarnoj zgodi, u protuturskoj borbi. Onaslovio ju je sam kazivač: „Pisma od Danke”, dakle pjesma o Danku (odmilica od Danijel). Za razliku od pretežite većine pučkih pjesama ovoga tipa, ova je ispjavana u dvanaestercu, s cezurom iza šestoga sloga. Ponegdje zamjećujemo srok i unutar stiha. Osim što nam pruža izniman osjećaj ugone te nam otkriva duševno stanje, čudorednost i svjetonazor onodobnih ljudi, ovo djelo bezimenoga tvorca obiluje i već pomalo zaboravljenim riječima i izričajima, poput glagola *vita* (razmata, raspleće), pridjeva *bronzani* (brončan), imenice *babajko* (otac), dijelova konjske opreme: *obličje*, *zaziri*, *očnjak*, *čelnik*, *vodič*, *zobnica*.

Primate ovu tvorevinu uma i duha naših predaka s takvim zanosom s kakvim ga je meni ispjevao dični starina Stipa Fucin.

Ž. M.

KISEG – Pod naslovom „Prošlost i sadašnjost gradišćanskih Hrvata (1530. – 2007.)”, u Kisegu se 30. i 31. kolovoza održava međunarodni znanstveni skup. Pozivu kiseške Hrvatske manjinske samouprave odazvali su se istraživači iz Hrvatske, Austrije i Mađarske kako bi održali svoja izlaganja o naznačenoj problematici, jeziku gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj, jezičnim obilježjima u tjedniku Kršćanske Hrvatske Novine (1922.) koje su izlazile u Austriji, o simbolima u obrednim (koledarskim) pjesmama mjesnog življa u zapadnoj Ugarskoj, o usporedbi gradišćanskohrvatskih govora s govorima starinačkog stanovništva u središnjoj Hrvatskoj, o uporabi riječi i izraza nastalih nakon demokratskih promjena u domaćem tisku na gradišćanskohrvatskom jeziku u Mađarskoj. Nazočni gosti sudjelovat će misi zahvalnici, gradskoj fešti u tvrđi i posjetiti kulturni program. Znanstveni skup drugog dana nastavit će s radom, kada je na redu izlaganje o bosančici u zapadnougarskom prostoru, kojom su se služili i pismeni franjevci u Pečuhu, Baji i Budimu, o jeziku pučkoga komada Joške Weidingera te referat o objavljenim studijama u 30-godišnjemu vremenskom razmaku o Hrvatima u tome kraju.

Trenutak za pjesmu

Ispjevao: Stipan Fucin

Pisma od Danke

Sprimala je majka u soldate Danku.
Bilu svilu vita konju do kopita;
zlatnu uzdu veže konju do kolina;
na oblučje viša čuturicu vina;
sitan biser niže konju do pol grive;
na zazire šije vunicu crvenu;
na čelnik zatiče bronzane vodiče.
Da se laglje kreće, zobnicu mu meće,
da još bržje kasa, daje mu orasa.
A sinku pridaje sablju dvosiklicu:
„Primi, sinko Danko, što nóso babajko,
pa ti idi, sine, s Bogom u daljine:
s junacima našim u carevu vojsku
koja u boj kreće od Budima grada
gonit Turce grišne čak do Biograda.
Osvitlaj nam, sine, ime i prizime,
al se vrati, sine, pod očevo slime.”
Sedam dana biju opake dušmane,
al kad osmog danka sunce zorom grane,
livo-desno svagdi crveni se trava,
biži vojska turska čak priko Dunava.
Car naš nadobio, boj krvavi prošo,
brez desnice ruke iz njeg Danko došo,
brez ruke desnice i sa sedam rana,
i brez konja vrana, lipo osedlana,
al obraza čista ko kad sunce blista!

Zapisao: Živko Mandić

Mišo Šarošac, predavač na Ljetnoj školi hrvatskog folklor

U Pučišćima, na otoku Braču, od 14. do 25. kolovoza održana je tradicionalna Ljetna škola hrvatskoga folklor koja je ove godine za temu imala Plesove panonskoga područja. Organizator Škole je Hrvatska matica iseljenika.

Program Hrvatske škole folklor traje četiri godine, a svake se godine potanko obrađuje jedno od četiri hrvatska plesna područja. Ovog ljeta i sljedeće zime u Crikvenici su se podučavali (i podučavat će se) plesovi, glazbala, narodne nošnje, pjesme i običaji panonskoga područja (plesovi Baranje, Đakova, Županje, vinkovačkog i srijemskog kraja, Valpovštine, broskog Posavlja, Nove Gradiške, Požeške kotline, Orahovice, Do-njeg Miholjca, Našica, Bilogore, Moslavine, Posavine, Turopolja, te narodni plesovi Hrvata u Vojvodini, Mađarskoj i bosanskoj Posavini). Održana su i teorijska predavanja o narodnim nošnjama i pjesmama jadranskoga područja, tradicijskim glazbalima, osnovama kinetografije (plesnog pisma), i osnovama notnoga pisma.

Ova škola važna je za obrazovanje i usavršavanje voditelja i članova folklornih i tamburaških hrvatskih skupina iz iseljenišva. Osnivač Škole i autor njezina programa bio je uvaženi hrvatski etnolog i etnokoreolog dr. Ivan Ivančan (škola datira od 1963. g.), a današnji voditelj je prof. Andrija Ivančan.

Zanimljivo je da već godinama, kada škola ima za temu Plesove panonskoga područja, jedan od predavača na Školi je Mišo Šarošac nekadašnji polaznik Škole i nekadašnji plesač KUD-a Baranja iz Pečuha. Tako je bilo i ove godine. U dva dana Mišo Šarošac je

polaznike Škole, koji su pristigli iz cijeloga svijeta, upoznao s Hrvatima u Mađarskoj i njihovim plesnim blagom. Napomenimo kako su ove godine, kao što je to već tradicionalno, Školi prebivali i mladi Hrvati iz Mađarske: Tereza Kiš, Arnold Barić, Tomislav Taradija, Lila Trubić i Grgur Mogyorósi.

Točno prije 20 godina prvi sam put sudjelovao u radu škole, bilo je to u Zadru – izjavio je za Hrvatski glasnik Mišo Šarošac, te dodao: „po dva tjedna učila se vardarska i panonska zona, trajalo je to skoro mjesec dana. Upoznali smo se danas s pokojnim dr. Ivanom Ivančanom, voditeljem Škole. Kao član KUD-a Baranja najprije sam svake godine odlazio kao sudionik, učenik i učio sve zone i sva plesna područja. Jednom mi je dr. Ivančan predložio da populariziramo na Školi i hrvatski folklor iz Mađarske. Prihvatio sam se posla i zadatka. Napisao sam studijsku radnju na temu „Plesovi Hrvata u Mađarskoj” koja je prihvaćena. Otada sam stalni predavač na školi (već 15 godina) folklor. Kada je na redu panonska zona, tada i ja imam predavanja o plesovima Hrvata u Mađarskoj. Ta tema već godinama je uvrštena u naš radni plan. Predajem bošnjačke i podravske plesove. Učenici su iz Europe i šire, ne poznaju baš folklor Hrvata u Mađarskoj, pa je i to prilika da nas upoznaju. Malo je vremena, ali uz nešto malo teorije i plesnih koraka dobivaju i sliku o nama, Hrvatima u Mađarskoj.”

bpb

MOHAČ

Hodočašće u Hrvatsku i Hrvatski dan

Naša hrvatska samouprava, otkako sam ja predsjednica, svake godine organizira hodočašće, i to u poznatija hodočasna mjesta u Hrvatsku. Tako smo bili već na više mjesta u Hrvatskoj, a kruna je bila hodočašće u hercegovačko Međugorje. Ove godine od 5. do 10. kolovoza boravili smo u Zadru, Šibeniku i Vodicama, obavijestila nas je predsjednica Hrvatske samouprave grada Mohača.

Kako nam reče Marija Barac Német, inače turistička djelatnica, riječ je o skupini od 43-oje Mohačana, uglavnom su to šokački Hrvati, ali isto tako i prijatelji mohačkih Hrvata. Posebno im je drago što su zastupljeni svi naraštaji, a imaju hodočasnike starije i od 70 godina. Budući da je to velik put, ujedno i prilika da se boravi na hrvatskom Jadranu, petodnevni boravak su iskoristiti i za upoznavanje povijesnih i kulturnih znamenitosti, ali i za uživanje u ljepotama hrvatskog mora.

Od ostalih programa, predsjednica Hrvatske samouprave ističe kako će se u listopadu prisjetiti pjevačice Anke Kršić, koje su se na početku godine već prisjetili povodom 10. obljetnice smrti. Nisu se zadržali na tome jer smatraju da ona zavređuje znatno više, stoga će u listopadu ove godine u okviru jednoga Hrvatskog dana prirediti slavlje, prisjećanje na šokačku glazbenu i pjevanu tradiciju, na istaknute pjevače i glazbenike mohačkih Hrvata.

S. B.

Salantske pjevačice i svirači

Pogan

Dan sela

U organizaciji poganske mjesne samouprave, na čelu s načelnicom Agom Dragovac, u Poganu je trodnevnim događanjima obilježen Dan sela. Od 18. do 20. kolovoza nuđeni su bogati sadržaji mještanima u kojima je svatko mogao pronaći, naravno ako je to želio, ponešto za sebe.

Djeca su mogla uživati u igri na prostoru ispred seoskoga nogometnog igrališta, u predstavi policijskih pasa koji su pokazali svoje vještine, te se obavijestiti uz pomoć patronažnih sestara o načinima očuvanja i brige o zdravlju. Mogli su

pogledati izložbu Zsófi Mayer, a zainteresirane je Erzsébet Hopp naučila kako se prave ukrasi od bisera. U večernjim satima prvoga dana održan je bogat kulturni program s mnogobrojnim izvođačima. Nazočne je pozdravila načelnica sela, a među izvođačima bili su i članovi Orkestra Vizin te plesači salantskoga KUD-a Marica koji su pokazali svoje najnovije koreografije što ih je s njima uvježbala Vesna Velin. Navečer je priređen bal uza svirku sastava Juice Team. Seoska je samouprava osigurala svim zainteresiranim mještanima prostor za kuhanje te je organizirano i revijalno kuhanje za prijavljene.

Dan 19. kolovoza bio je u znaku koncerta na obali prekrasnoga poganskoga jezera, a 20. kolovoza bio je u znaku obilježavanja blagdana svetoga Stjepana i Dana mađarske državnosti, te novoga kruha. Održane su svete mise u evangelističkoj i rimokatoličkoj crkvi, te su položeni vijenci sjećanja kod spomenika poginulim Pogančanima u Prvom i Drugom svjetskom ratu, uza sudjelovanje garde pečuških husara. U prijepodnevnim satima posvećen je i praznički novi kruh ispečen u seoskoj krušnoj peći. Milan Sabo, predsjednik Hrvatske samouprave sela Pogana,

student druge godine Odsjeka za kroatistiku i rusistiku Filozofskog fakulteta Sveučilištu u Pečuhu i član Orkestra Vizin, rođen Pogančanin, na čelu je po godinama možda i najmlađe hrvatske samouprave u Baranjskoj županiji, one u Poganu. Hrvatski zastupnici u Poganu na manjinskim izborima krenuli su u bojama KUD-a Tanac. Suradnja s mjesnom samoupravom i načelnicom Agom Dragovac, prijašnjom predsjednicom Hrvatske samouprave u Poganu, vrlo je dobra. Ujednačuju svoje programe i planove, kaže Milan. Tako su pomogli i pri organizaciji Dana sela i njegovim hrvatskim sadržajima. Ovih se dana posebice spremaju za tradicionalni Kupusni dan koji se već tradicionalno održava u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave i koji je najveća hrvatska godišnja priredba u selu. Ove godine Kupusni dan bit će održan 29. rujna s bogatim sadržajima i kuhanjem kupusa i bošnjačke sarme te tradicionalnih jela od kupusa. Želimo zadržati sve naše tradicije i običaje u selu, gdje je sve manje Hrvata, kaže Milan Sabo. Uza starije ima i jezgra od dvadesetak mladih Hrvata koji namjeravaju uskoro oživiti i pogansku plesnu skupinu. Radi se na tome i pronalaze mogući načini njezina mogućega djelovanja. Nije nimalo lako, potužio se Milan. U poganskoj školi, koja je danas podružnica jedne od pečuških osnovnih škola, odvija se nastava u prva četiri razreda osnovne škole, a nastave hrvatskoga jezika već davno nema u Poganu. Problem je u našim selima, kaže Milan, što se sve manje čuje hrvatska riječ. Mladi se još okupljaju oko plesa i folklor, ni to nije tako jednostavno, ali na polju znanja i učenja jezika stanje nije nimalo ružičasto.

I dok se odvijao program na prostoru u takozvanome novom središtu sela u blizini škole, pošte i seoskoga poglavarstva, prošetala sam se starim selom i po poganskom groblju. Preljepo groblje na uzvisini svjedoči o hrvatskoj prošlosti Pogana, i njemačkoj također. Većinom su to stari nadgrobni spomenici od kojih su neki više nego usamljeni na golemom prostoru, i pričaju nam kako su nekada na obali poganskoga jezera živjeli i umirali Hrvati. Nadgrobni spomenici i imena napisani na hrvatskom jeziku, Radići, Dugalije, Božanovići, Stanići, Dragovci ..., te imenik žrtava Prvoga i Drugoga svjetskog rata kazuju nam neispričane i nepoznate priče o Hrvatima u Poganu. Zadatak je mladih Hrvata danas, unatoč svim nedaćama, nezainteresiranosti, sačuvati hrvatski duh u Poganu, koji zbog blizine grada (njihovo je selo u posljednjih dvadesetak godina postalo privlačnim mjestom stanovanja) i nesmiljene asimilacije danas polako, ali sigurno nestaje. Ostaju tek uspomene i priče o bakama i prabakama koje su stoljećima svoju djecu učile hrvatskoj riječi. Danas takvih jedva da ima u Poganu, koji broji 1200-ak stanovnika, od kojih se njih stotinjak na posljednjim izborima prilikom registracije birača izjasnilo Hrvatima.

Branka Pavić Blažetin

KUD „Marica” iz Salante

Iz Volodera prik Gradišća do Beča

11. konjanički maraton: 550 km u sedlu

Domaćini s gosti i Petrovišćani u Bereku

Moslavačko selo Voloder jur deset ljet dugo igra veliku prijateljsku, pomoćnu ulogu u žitku Prisike, se dovidob kontakti zvana privatnih su, no koncentrirali isključivo na kulturno polje. Udruga odgajatelj arapskih konjev se je poslije deset maratonov u Hrvatskoj, ljetos odlučila da će svoje jahanje i putovanje proširiti i na druge države da bi hodili i sprohadjali negdašnje ceste na ke su dospili Gradišćanski Hrvati na zapadne dile Ugarske i Austrije. 11. konjanički maraton arapskih konjev je krenuo pod sloganom „Tradicija prošlosti – potreba budućnosti“ uprav na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, tj. 5. augustuša, nedilju, iz Volodera. Cilj je bio da jahači čez jedan tajedan pohodu nekoliko gradišćanskih sel onkraj i ovkraj granice, ter poslije pol jezero kilometrov u sedlu, 12. augustuša srično zajdu u Beč. Suprot toga jur početak nij uprav sjajno uspio, pokidob su na ugarskoj strani morali čekati kih 12 nepotribnih ur. Za ovo već čujemo 8. augustuša, srijedu, u Bereku, od nadležne osobe za koordinaciju Monike Nickl, ka je sa svojim bratom Štefanom primila za logistiku u našoj strani. – *Morali smo pronaći dobre ceste, znači, ceste za konje, ne asfaltirane, nego koliko je moguće zemaljske putove, a isto tako i za noćenje i za hranu, za vodu smo se mi morali pobrinuti. Juče, (7. augustuša) nam nij bilo lako, jedva smo prešli mađarsku granicu, dok smo riješili sve papire. Prespavali smo u selu Nagylengyelu gdje su nas vrlo rado primili, a današnji dan je bio prekrasan. Jahanje, malo laganijim tempom, kad je trebalo, stali smo, stvarno smo imali lijep, sunčani dan.* U Bereku, nedaleko od Petrovoga Sela, je bila druga štacija za prenoćenje, pokidob ovo mjesto je poznato i po svojoj konjskoj aktivnosti. Vlasnik konjske farne János Horváth ponudi i svoj stan za ofrišćanje putnikom, dokle pred kulturnim domom konji večeraju. Da ni njeve gazde ne ostaju prez jila, gradski zastupnik Kermenda Tamás Csák invitira goste u restoran Ferenca Szabóa. Ovde već nij jezičnih problemov, pokidob petrovski svirači, na čelu s načelnikom sela Miklošem Kohutom, veljek si najdu skupni glas s pohodniki, ke i u ovom selu okružuje veliko poštovanje i pažnja kad se začuje da na

svoji konji ravno iz Hrvatske jašu, sve do austrijske metropole. Svidočeni smo da ne idu na ovo mjesto zaman Hrvati (Šokci) iz Mohača (bili su ovde i buše, a pred kratkim i tancoši, svirači Šokačke čitaonice), domaćin László Hamana je otkrio i kulinarsku tajnu Šokcev, kako se kuha odlični pažulj u zemljani lonci. To je servirano gostom, a najbolji dokaz da im se je šmekao specijalitet, da su neki pravoda prosili i recept. Hrvatsko-gradišćanski večer nij minuo prez svirke i tanca, a nam je bilo najteže da ovi mladi maratonci k nam u Petrovo Selo ovput zavolj manjkanja vrimenta nisu mogli dojahati. Uza to obećanje smo dobili da će se još ovo ljeto vratiti bar s promocijom knjige za maraton i izvješćaji o ovom avanturističnom pothvatu, na tragu Gradišćanskih Hrvatov. O detalji ovoga putovanja smo mogli štati u dnevniku iz pera glasnogovornika, novinara Dragutina Pasarića, a slike i videosnimke takaj smo mogli pogledati na njevoj web-stranici www.maraton-arapskih-konja.com. Ovako znamo da šest jahačov Željko Petters, Domagoj Petters, Sandra Prevendar Nekvapil, David Šivak, Simon Šivak i Andrei Ptiar su pohodili prik Gornjega Četara, Hrvatske Šice, kade ih je primio seoski prvak László Kovács, a nastavljajući put prik Narde i Bozsoka, jahači su posjetili i Kiseg. Pred spomenikom Nikole Jurišića su odali čast senjskomu junaku, a potom su je zastupnici mjesne Hrvatske manjinske samouprave pozvali na kušanje vina. Treći večer u gustoj godini su zašli u prijateljsko selo Prisiku. Drugi dan je slijedio Koljnof i onde je je primio seoski prvak Franjo Grubić, a jahači arapskih konjev su pri Šopronu ostavili za sobom Ugarsku.

-Tiho-

Kušanje šokačkoga specijaliteta

MOHAČ – U organizaciji Samouprave grada Mohača i dioničarskoga društva za razvoj toga grada, u Mohaču se 31. kolovoza organizira konferencija u sklopu Projekta „Susjedski programi Slovenija/Mađarska/Hrvatska“ koja ima za cilj temu ulaganja u projekt naslova Razvoj inkubatora u Mohaču u okviru projekta hrvatsko-mađarske suradnje. Projekt koji se financirao iz fondova Interreg III/A (ERFA) težak je nešto više od dvjesto milijuna forinti, a ostvaruje se u suradnji s partnerima iz Belog Manastira. U sklopu projekta izgrađena su četiri pogona veličine 376 m², s 12 novih radnih mjesta, ostvarena nova web-stranica, te izdani programski i reklamni materijali. Pola sredstava namirili su natjecatelji iz Mohača i spomenuto dioničarsko društvo, a pola sredstava dobiveno je iz fondova Europske unije. Dakle projekt se ostvario sufinanciranjem Europske unije i Republike Mađarske.

PEČUH – Orkestar Vizin iz Pečuha, nositelj naslova Mladi majstori narodne umjetnosti, dobivenoga 20. kolovoza 2007. godine, od 30. kolovoza do 2. rujna sudjeluje Međunarodnom festivalu narodnih orkestara FENOK 2007 koji se održava u Kikindi u Republici Srbiji.

MOHAČ – I ove je godine u Mohaču od 17. do 20. kolovoza održan tradicionalni, već XI. međunarodni plesni festival. Festivalu, čiji su domaćini bili KUD Mohač i KUD Zora iz Mohača, i ove su godine sudjelovali brojni izvođači, među njima i KUD Tena iz Hrvatske. Uz njih i plesna društva iz Rumunjske, Španjolske, Estonije, Češke, Italije te ona iz grada Mohača i susjednih naselja, tako iz Šumberka i Satorišća. Svake su se večeri izvođači predstavljali znatiželjnoj publici na ljetnoj pozornici Umjetničke škole Lajos Schneider, a završni dan Festivala održan je 20. kolovoza navečer, počeo je pak paradom na Glavnome gradskom trgu te nastavljen gala programom u kojem su sudjelovali svi sudionici ovogodišnjega festivala.

HARKANJ – Dana 8. i 9. rujna održava se tradicionalni berbeni festival na kojem će 8. rujna nastupiti i Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, a sutradan u mimohodu gradskim ulicama i u folklornom programu. Uz brojne izvođače naći će se i hrvatski sadržaji za koje će se pobrinuti KUD Baranja iz Pečuha i Folklorna skupina iz orahovičkoga kraja iz Republike Hrvatske.

SIGET – Tradicionalni Dani Zrinskih i ove se godine priređuju u gradu Sigetu početkom rujna. Svečanosti počinju 7. rujna s mnogobrojnim sadržajima na ulicama grada, glavnome trgu i u tvrđavi. Programi se nastavljaju 8. rujna koncertima i nastupima brojnih zborova, a 9. rujna odlikovat će športski sadržaji i drugi po redu elektrografski simpozij te plesna gala u gradskome športskom središtu. Tu je i VI. međunarodno natjecanje pušača lula, mnoge izložbe, sajam narodne umjetnosti. U svečanoj dvorani gradskoga poglavarstva 10. rujna bit će dodijeljene nagrade, odličja i priznanja zaslužnima. Istoga dana nastupit će i orkestar mađarskih dudaša s izvedbama pjesama i gajdaških nota, hrvatskih i mađarskih iz vremena Zrinskih, a na gradskome trgu predstaviti će se Zrinska garda iz Čakovca. Njezin program počinje u 14 sati. U Tvrđavi će iste večeri biti održana mađarsko-hrvatska glazbena večer. Ovo je samo mali isječak iz mnogobojnih sigetskih događanja od 7. do 10. rujna.

KOMLÓ – U tome rudarskom gradu od 28. kolovoza do 2. rujna organizira se niz manifestacija u sklopu proslave Dana grada Komlóa. Tako se 1. rujna u sklopu mnogobrojnih dnevnih događanja u organizaciji tamošnjih manjinskih samouprava, pa time i hrvatske, organizira takozvana «manjinska pozornica», kako su je organizatori nazvali, gdje se predstavljaju manjinska kulturna i umjetnička društva. Bogatstvo pjesme i plesa Hrvata u Mađarskoj predstavljat će salantski KUD Marica. Program počinje u 15 sati. Komló je zbratimljen s gradom Valpovom. Valpovo i Komló potpisali su sporazum o suradnji na polju kulture, športa i obrazovanja 2004. godine.

VRBOVEC – Tradicionalna 27. turističko-kulinarska manifestacija „Kaj su jeli naši stari“ ove se godine održava u Vrbovcu od 24. do 26. kolovoza 2007. godine. Vrbovečke udruge žena za ovogodišnju manifestaciju pripremile su i izložile težački objed. Priprema se bogat kulturno-umjetnički, zabavni i športski program, kazališne predstave, kuharski dvoboji, izložbe i radionice. Manifestaciji će sudjelovati i delegacija Hrvatske manjinske samouprave XIX. okruga grada Budimpešte koja s Vrbovcem ima dugogodišnju prijateljsku suradnju.

Kemljanske novosti

Nova crikva u Novákpuszti

Nekoliko puta sam jur pisala kako se Kemlja sastoji iz trih sel. Najveći dio joj je Hrvatska Kemlja, kade živi oko 1100 ljudi, sredinsko selo je Ugarska Kemlja, kade stanuju Nimci, a po broju ih je oko 900. Najmanji dio je Novákpuszta ziz 355 stanovnikov.

Novákpuszta je poznato naselje ar onde smo ljeta dugo imali dički hrvatski tabor va lipom kaštelu, kojega su pred par ljet prodali jednomu človiku u Austriji. Četiri ljeti dugo tote se nij ništ zgodalo, a stanje zgrade je postalo još čemernije. Sad stoji obećanje da ćeju kaštel obnoviti, imat ćeju hotel, va parku školu za jahanje. I u samom selu vidimo razvitak, čuda novih hiž se je zgradilo, imaju kamping, krčme, prodavaonice. Imali su i jednu malu crikvicu ka je pred kratkim postala za život pogibelna. Ov Božji dom si je dao sazidati jedan upravitelj prlje 59 ljet zato kad je srićno zašao domom iz boja. U zadnje vrime sve manje ljudi je hodilo ovde k maši, i bojali su se da će se crikva na nje zrušiti. Teta Liza ima spoznatoga farnika u Juri, ona ga je zvala da pogleda je li vridno obnoviti crikvicu, a farnik je rekao da ne. Teta Liza skupa s mladom aktivistkinjom Marikom se je odlučila da ćeju dati zgraditi jednu novu crikvu. Seoska samouprava je dala područje i pred dvimi ljeti su začeli djelati. Staru crikvu su zrušili ter angažirane žene svagdir su prosile pomoć, dostale su pinez, drva, cigle, japna od pomoćnikov i jako čuda im je pomagala jurska biskupija. Pomoć nisu dobili samo iz našega orsaga, nek iz Rumunjske,

Nimške i Austrije takaj. Naša Hrvatska manjinska samouprava je bila med prvimi ka je ponudila svoju pomoć. Crikva je gotova, kad stanete na vrata nuter, onde vas čeka Jezuš. Nalivo su postavili orgule, napravo se ide va turam, kade je zvon. Va sredini su lipa nove klupi. Siditi zna blizu sto ljudi. Pred oltarom na livoj strani je Fatimska Marija ku je aldovao dosadašnji farnik. Najpr na visokom raspeti Jezuš, pod njim reljef Vilmosa Apora. Pravi reljef je u Vatikanu va mađarskoj kapeli. Pred dvi miseci su posvetili crikvu, to je bio jako lipi svetak. Ime crikve je Vilmos Apor, on je bio biskup u Juri pod bojem. U pivnici biskupije je shranio dicu i žene, a kad je je branio, ustriljili su ga. Sada blaženoga biskupa tijelo leži va jurskoj bazilici. U Ugarskoj je ova prva crikva ka nosi njegovo ime. Čuda gostov su pozvali na svečevanje. Okolo crikve va parki su kuhali gulaš i drugačkova jila. Svi ki su bili na maši onde su objedovali.

Onda još orgule nisu bile gotove. Toga su 30. julija posvetili, a na ov dan se je opraštao i farnik ki je služio maše onde krez 13 ljet. Mislim si da su ljudi znatiželjni koliko je stala crikva zato sam i pitala, a najprlje nisam vjerovala. Blizu 60 milijun forintov, od ovoga je jurska biskupija platila 45 milijun forintov. Druge pineze su te dvi žene skupapobrале, Elizabeta Vermuth i Marika Nagy. Jur dosada je čuda ljudi pohodilo crikvu, svi su rekli da je jako lipa. Kad ovud hodite, vridno ju je pogledati!

Marija Nović-Štipković

Znaš li biti umjeren?

Preko ljeta izloženi smo mnogim stvarima, osjećamo se slobodnijima, pa se katkad previše opustimo i ne znamo biti umjereni. Npr. pojedemo previše sladoleda, pa nas poslije boli trbuh ili grlo, ili previše smo na suncu, pa dobijemo sunčanicu. Ovaj test koji slijedi pokušat će ustanoviti jesi li dovoljno umjeren,

Pitanja

1. Događa li ti se da u igri na školskom igralištu zaboraviš na vrijeme koje su ti roditelji dali za igru?

- a) Ne, uvijek dođem doma navrijeme, (0)
- b) Katkad se zaigram, pa zakasnim. (2)
- c) Gotovo redovito zakasnim, bar deset minuta. (4)

2. Događa ti se da TV ili videoigrice neprekidno igraš.

- a) Jedan sat. (1)
- b) Dva sata. (3)
- c) Tri pa i više sati. (4)

3. Kad bi netko davao dovoljno novaca, dnevno bi mogao polizati ...

- a) Tri sladoleda. (1)
- b) Bar sedam sladoleda. (4)
- c) Više od deset sladoleda. (5)

4. Kad je riječ o tvojoj frizuri i odijevanju ...

- a) Volim biti moderan. (2)
- b) Moram biti drukčiji od svih. (4)
- c) To su zadnje stvari na koje obraćam pozornost. (0)

5. Kupuju se nove tenisice za tebe. Najvažnije je ...

- a) Da budu priznate marke. (4)
- b) Da budu određene boje. (2)
- c) Da budu udobne i čvrste. (1)

6. Možeš li uštedjeti veću količinu novaca?

- a) Ne mogu uštedjeti. (2)
- b) Mogu za ono što silno želim. (0)
- c) Uopće ne štedim, čim imam, potrošim. (5)

7. Na velikom zajedničkom ili obiteljskom objedu ...

- a) Strpljivo čekam da svi uzmu jelo, pa uzimam zadnji. (0)
- b) Čekam da mi mama stavi. (3)
- c) Brzo grabim prvi. (5)

8. Nakon rođendanskoga slavlja ostalo ti je više od pola torte. Samo za tebe!

- a) Odmah ću navaliti i sve pojesti. (5)
- b) Malo ću pojesti, ostalo podijeliti na iduće dane. (1)
- c) Sit sam, više ne mogu jesti. (0)

9. Pojedeš li sve što si stavio na tanjur?

- a) Ne, umalo uvijek mi ostaje. (5)

- b) Još kako! Najčešće tanjur brišem. (3)
- c) Uvijek točno procijenim koliko ću pojesti. (2)

10. Prijatelj te iznevjerio, pa je zakasnio punih pola sata.

- a) Sutra ću mu stalno nabijati na nos. (4)
- b) Reći ću mu da se nadam da više toga ne bude. (2)
- c) Reći ću mu da je glupan i ne razgovaram s njim. (5)

11. Subota je. Na TV su četiri filma, za koje misliš da su odlični ... Što ćeš raditi?

- a) Ipak ću odabrati samo jedan film za gledanje. (0)
- b) Pogledat ću sva četiri filma. (5)
- c) Dva filma ću pogledati, dva snimiti na video i pogledati drugi dan. (2)

12. Sutra, kad budeš velik, volio bi voziti:

- a) Otvoren ferrari. (4)
- b) Opel vectru. (2)
- c) Bilo što. (0)

13. U postelju obično liježem ...

- a) Između 21 i 22 sata. (1)
- b) Između 22 i 23 sata. (3)
- Redovito iza 23 sata. (5)

14. Za oproštaj od škole priprema se velika proslava. Što ćeš obući?

- a) Isto što i svakog dana. (0)
- b) Nešto bijesno da me svi uoče. (4)
- c) Nešto novo u čemu me još nisu vidjeli. (3)

Zbroji bodove i potraži odgovarajući rezultat!

Rezultati: **do 15 bodova:** Ti si već sada toliko umjeren i skroman kao da si odrastao. Lijepo je biti tako umjeren, ali samo ako to ne osjećaš kao teret, ako si zadovoljan svojim ponašanjem. Jer ako potajno zavidiš drugima, možeš se pretvoriti u sasvim suprotno.

Od 16 do 32 boda: Ti si doista pronašao pravu mjeru umjerenosti. Skroman si i dobar prijatelj, pa nikad zbog svoje neumjerenosti nećeš zaboraviti ni brata ni prijatelja. Zналаčki se znaš suprotstaviti kušnjama, prekinuti igru onda kad je «najsлада».

Od 32 do 50 bodova: U nekim stvarima doista si umjeren, ali u nekima znaš pretjerati. Možda nemaš problema s neumjerenošću u jelu, ali se ne znaš odlijepiti od računala. Zato su ti još potrebni «anđeli čuvari» u liku roditelja, starije braće, učitelja.

50 i više bodova: Ti si doista bahato neumjeren! Gotovo u svemu. Izgleda da si ti naučio dobiti sve što zamisliš, da sve bude po tvome. Ne znaš se oduprijeti nijednoj kušnji jer ti je na prvome mjestu osobna kušnja. Mijenjaš se jer ćeš ostati «neumjeren» neomiljen i sam!

Izradio: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

Oprezno sa suncem!

Da budemo zdravi i tijelom i duhom, najlakše ćemo postići ako boravimo na suncu i svježem zraku.

Je li nam sunce samo prijatelj? Suncem se treba koristiti, ali ne pretjerano. Sunčeve su zrake dragocjene za održavanje ravnoteže našeg organizma, ali ako ih tijelo upija u velikim količinama, mogu i pokvariti tu ravnotežu. Tijelo treba postupno privikavati suncu. Treba izbjegavati i podnevne sunčane sate. Najbolje je izići na sunce prije 11 i poslije 16 sati.

Ne vodimo li računa o jakosti sunca, možemo se obogatiti opeklinama prvoga stupnja, pogotovo u osoba s bijelim tenom i svijetlom kosom.

Sunčeve se zrake sastoje od tri vrste zraka podijeljenih: 40% su vidljive zrake, 59% infracrvene, a 1% ultraljubičaste. Infracrvene i ultraljubičaste zrake su nevidljive. Djelovanje ultraljubičastih zraka je najdjelotvornije.

Vidljive zrake daju toplinu. Infracrvene povisuju temperaturu kože i pridonose njezinu tamnjenju, izazivaju znojenje, čime se tijelo oslobađa otrova.

Ultraljubičaste zrake daruju crnu boju kože, a i učvršćuju kalcij u tijelu.

Znači, sunce nam je vrlo dragocjeno u čuvanju zdravlja, ali ni s njim ne smijemo pretjerati.

Evelin Kordik, Salanta

RAKITOVCI – Mješoviti pjevački zbor i plesno društvo te orkestar KUD „Ladislav Matušek“ iz Kukinja 2. rujna putuju u Rakitovce kako bi se tamošnjim mještanima i njihovim gostima predstavili svojim folklornim programom, to jest prikazali dio baštine bošnjačkih Hrvata iz okolice Pečuha u matičnoj domovini.

CELJE – Prošloga vikenda na gradišćansko-hrvatskom shodišću ponovo se je okupilo većezero Hrvatov iz Austrije, Ugarske ter Slovačke. Oko sto Hrvatov je pišaćilo iz Koljnofa, Hrvatskoga Židana, Unde, Narde, Sambotela, Kisega, Čeprega, Petrovoga Sela da bi nazočili predaji štatue Putujuće Celjanske Marije, ku je sad od Vorištancev prikzela na jedno ljeto fara Mjenova. Opširnije o tom hodočasnom putu morete štati u sljedećem broju našega lista.

KISEG – Po dugomisećni pauza gradski hrvatski zbor ponovo vježba, i da su u dobroj formi, to su dokazali i na nedavnom svećevanju u Plajgoru. Koruš Zora svoje zborovno jaćenje je začeo pod peljanjem Mirka Berlakovića, a sad im jako puno pomaže bivši direktor muzičke škole u Kisegu József Martz ki uz to dirigira i ugarski koruš Madrigál. Zajedničke probe s jaćkari je začeo u misecu majušu.

HRVATSKE ŠICE – Ove subote stanovniki ovoga naselja najt će se pri seoskom danu. Subotu, 1. septembra, najmladje čeka dopodne šareni športski program na mjesnom igrališću, a otpodne, početo od 15 uri, se začme kulturna predstava. Uz domaće plesaće i jaćkare nastupit će još folkloriši Četarci ter koruš Sv. Cecilija iz Sambotela. Kako je načelnik, ujedno i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave László Kovács rekao, ljetos će prez hrvatskih prijateljev svećevati da jednoč budu sami med sobom u veselom raspoloženju uz obilni stol.

KOLJNOF, BUŠEVEC – Dotični vikend cijeli autobus Koljnofcev putuje prijateljem u Buševac da skupa svećuju 30. obljetnicu prijateljstva. U okviru dvodnevnoga gostovanja nastupaju koljnofski tamburaši ter ženski zbor, a u nedilju na maši zahvalnici će se spomenuti i ovo partnerstvo, ko je znamda u cijeloj našoj regiji najstarije, med jednim gradišćanskim i hrvatskim naseljem.

Hrvatska nogometna reprezentacija U-17 u Mađarskoj

Prvo mjesto na međunarodnome nogometnom turniru

Na Međunarodnome nogometnom turniru, koji je u organizaciji Mađarskoga nogometnog saveza održan od 1. do 4. kolovoza, Hrvatska nogometna reprezentacija U-17 osvojila je prvo mjesto. Riječ je o natjecanju koje je priređeno već 27. put zaredom, a u dvije skupine sudjelovalo je osam reprezentacija iz ovog dijela Europe. Hrvatska je sa stopostotnim učinkom, s minimalnim pobjedama od 1 : 0 u sve tri utakmice osvojila ovaj glasoviti turnir. Hrvatska reprezentacija, koja je ovaj put bila smještena u Kalači (Kalocsa, Bačko-kiškunska županija), u prvom susretu u Šolti (Solt, 1. kolovoza) pobijedila je Rumunjsku, a završnicu je izborila zasluženom pobjedom protiv Srbije u Kalači (2. kolovoza). U završnici u subotu, 4. kolovoza, u Kovinu (Ráckeve, Peštanska županija) pobijedila je vrlo dobru reprezentaciju Izraela. Zanimljivo da su za konaćni plasman od trećeg do osmog mjesta bile uspješnije reprezentacije A skupine u kojoj je bila i Hrvatska. Za treće mjesto: Srbija – Slovaćka 1 : 0, za 5. mjesto: Mađarska – Češka 0 : 1, a za 7. mjesto: Rumunjska – Poljska 6 : 1. Nakon susreta Hrvatska – Srbija u Kalači, pružila nam se prilika da porazgovaramo sa stručnim stožerom mlade hrvatske reprezentacije.

Direktor svih reprezentacija **Martin Novoselac**, direktor Hrvatskoga nogometnog razvoja, čovjek koji je neizostavni dio mlađih dobnih kategorija u hrvatskom nogometu, nije prvi put u Mađarskoj, pa ni na spomenutom turniru, o kojem govori sa zadovoljstvom. Zamolili smo ga da nam predstavi svoju ekipu.

«Ovo je U-17 reprezentacija Hrvatske koja u rujnu igra prvi krug. Kvalifikacija za EP igra se u Bugarskoj, a u skupini smo s Mađarskom, Rumunjskom ... Imali smo kamp u Tuheljskim Toplicama i ovaj turnir će nam poslužiti upravo za formu koja bi nam trebala doći baš u tim kvalifikacijama. Očekujemo da ćemo biti među prve dvije momćadi koje će se kvalificirati u drugi krug kvalifikacija.

Niste prvi put u Mađarskoj, možete li nam sažeti svoje dojmove?

– Osamnaest godina sam direktor razvoja u HNS-u i ovdje sam, ne samo u Kalači već na ovom turniru u Mađarskoj dvanaesti put s raznim reprezentacijama. Do sada smo bili dva puta prvi i tri-ćetiri puta u finalu, tako da smo ovdje već kao doma, i uvijek mi je drago doći jer mislim da je ovaj turnir jedan od najboljih u Europi.

Kako ocjenjujete jućerašnju pobjedu protiv Rumunjske i današnju protiv Srbije s istim rezultatom od 1 : 0.

– Jućerašnja je bila dosta teška, za djecu u ovim godinama prva utakmica je uvijek teška, jer uđu sa strahom. Međutim, današnja je utak-

mica pokazala da imamo jednu dobru momćad, prevladavali smo tijekom cijele utakmice i šteta što našu dobru igru nismo ostvarili s više golova.

Možete li nam reći tko radi s mladima?

– Ja sam direktor razvoja, a Ivan Gudelj je selektor ove reprezentacije. Naš proslavljeni hrvatski igrač, s njime je još Nikica Cukrov, isto proslavljeni igrač, a tu je i Stanislav Vugrinec, instruktor iz varaždinske regije. On danas nije ovdje, išao je opservirati utakmicu Izrael – Slovaćka, jer u završnici ćemo igrati s Izraelom.

Što očekujete u završnici, dećki su mi rekli da ste već igrali s njima?

– U svibnju smo u Hrvatskoj ugostili Izrael, upravo U 17, vrlo su neugodni, brzi i agresivni, i agilni. Prvu utakmicu su nas dobili 3 : 2. Bez obzira što smo mi vodili s 2 : 0, a to pokazuje da imaju karakter, imaju i znanje, i motiv. A drugu smo dobili 1 : 0. Dakle to će biti jedna vrlo neizvjesna utakmica u kojoj, ako mi budemo igrali kao danas, onda ćemo osvojiti ovaj turnir.

Ima li među mladima velikih talenata, koji se izdvajaju svojom igrom?

– Hrvatska je mala zemlja sa svega 4,5

milijuna stanovnika, a kad u svakoj dobi kroz jedan proces u 10-12 godina pripremite dvatri igrača za A reprezentaciju, a ona se sastavlja u dobi između 20 i 30 godina, to je dvadeset vrhunskih igrača, i mi u tome uspijemo. Zapravo cijeli je proces zbog A reprezentacije, jer ona jedina na svjetskim i europskim prvenstvima zarađuje novac kako bismo mi mogli to ponovno upotrijebiti za ovakve kampove, za turnire, ovakve međunarodne utakmice, inače sve to ne bismo mogli isfinancirati. Od sedam velikih natjecanja na šest smo bili uspješni, s velikim izgledima i sada jer dobro stojimo u skupini. Prema tome ciljeve ostvarujemo, programi i stručni stožeri su dobri, samo tako trebamo nastaviti, i Hrvatska će biti pri vrhu svjetskog nogometa i u svim završnicama velikih europskih i svjetskih završnica.

U kakvim uvjetima radite, kakva je suradnja s klubovima?

– Jedni bez drugih ne možemo, upravo ta suradnja, odnos povjerenja i stručnosti klubskih trenera i stručnosti naših instruktora, programi koje mi radimo donose ove rezultate koje imamo danas.

Ivan Gudelj, nekadašnji proslavljeni igrač Hajduka i reprezentacije bivše Jugoslavije, bio je i trener splitskog Hajduka, danas radi s mladima.

Pomalo je banalno pitanje, ali što Vam je bilo draže: igrati ili sada raditi s podmlatkom?

– Treba reći iskreno: najljepše je igrati nogomet, biti igrač, a sigurno da mi je zadovoljstvo trenirati i seniorske momčadi, bio sam i trener Hajduka, ali je ovo posebno zadovoljstvo biti s mladima, isto tako biti trener jedne nacionalne selekcije Hrvatske. To je izuzetna čast.

Kakvi su vaši dojmovi o ovom turniru u Mađarskoj?

– Treba reći da je ovo jedan od najjačih turnira u ovom dijelu Europe. Za nas, a mi smo već desetu godinu ovdje, dolazimo svake godine, ovaj turnir je priprema za ono što nam slijedi za mjesec i pol dana na kvalifikacijama u Bugarskoj. Mi smo u Mađarsku došli bez 5-6 standardnih igrača, i evo s ovim dečkima koji su odista pokazali poslije devet dana priprema kvalitetu, ovo je zapravo neprekidnost da smo u deset utakmica zaredom pobijedili 1 : 0. Nismo dali više od gola, ali nismo primili ni gol. Tako da moram biti zadovoljan s ovim rezultatom, a sigurno da ne smijemo biti u euforiji, moramo biti na zemlji i ispravljati sve ono što ne valja. Mislim da ćemo u tome uspjeti i da će ti mladići napredovati. Ono što možemo

Hrvatska nogometna reprezentacija u društvu članova kalačke Hrvatske samouprave i autora ovih redaka

ustvrditi jest sigurno da će iz ovog naraštaja biti igrača koji će završiti u A selekciji.

Što očekujete od finala?

– Izrael je nama uvijek nezgodan protivnik u mlađim dobima, on ima izuzetno dobru generaciju. Mi smo igrali s njima u Zagrebu u svibnju. Jednu smo utakmicu dobili, a jednu izgubili. Mislim da će biti sigurno jedna dobra utakmica, ali protiv jedne iznimno dobre reprezentacije.

Što mislite o Hajduku i o hrvatskoj reprezentaciji?

– Jedna tako mala zemlja, a samo jedanput nismo išli na EP u završnicu otkada je Hrvatska samostalna, to je nečuveno. Svi igrači koji igraju u Hrvatskoj potekli su iz ovog tijeka, prošli su sve ove turnire reprezentacije koju mi vodimo, osim braće Kovač i Šimunić. To je odgovor na pitanje kakva je hrvatska škola nogometa, i kako stoji hrvatski nogomet u Europi. Što se tiče klubova, Dinamo će zasigurno proći dva kola, a da nam klubovi ne prate ono što je u reprezentaciji, tome je uzrok da najbolji igrači odlaze van. I Hajduk i Dinamo imaju iznimno dobru momčad, i sigurno je da će nešto napraviti i u Europi.

Što je izgubila, a što mogla dobiti Hrvatska s EP-om, mislim na kandidaturu za EP 2012?

– Teško je bilo objektivno očekivati da H i M ne dobiju to. Mi smo bili svi optimisti i nadali smo se, no treba biti realan. Čestitam predsjedniku Markoviću, koji je sve učinio za uspjeh, naravno i druge stvari su utjecale na to što se dogodilo. Mislim da su Hrvatska i Mađarska izgubile mnogo što se tiče razvoja infrastrukture, kompletne obnove stadiona, zapošljavanja, i svega drugoga što prati takve manifestacije.

Kako vidite budućnost Hajduka i Dinama, najvećih hrvatskih klubova?

– Dinamo ima mladu momčad, ali igrači odlaze van za novac, a to naši klubovi ne mogu pratiti. Sigurno da se to ne može uspoređivati kada mi nismo mogli do 27. godine otići van. Onda su, međutim, momčadi igrale i deset godina zajedno, pa i u Europi bilo je rezultata. Međutim, nama će reprezentacija biti uvijek u vrhu, jer nam igrači igraju u ponajboljim europskim klubovima, a naši će klubovi uvijek kackati za Europom. Pokušavaju i Hajduk, i Dinamo, ali i drugi klubovi, što dalje da bi i igrači imali cijenu. Od toga klubovi žive, to je jedan od glavnih izvora financiranja.

Hrvatski nogomet ima zapažene rezultate, mađarski nogomet je daleko od toga. Zbog čega onda baš gostovanje u Mađarskoj?

– Izuzetni su odnosi među našim nogometnim savezima, na visokoj razini su prijateljski odnosi. Treba samo čestitati na organizaciji MLSZ-u na ovakvom turniru. Teško mi je govoriti, jer ja ne poznajem prilike u mađarskom nogometu. Sigurno je da i Mađari imaju igrače koji stasaju, a zatim završe u Europi. Kao reprezentacija nemaju velikih uspjeha, na žalost od one sjajne generacije koja je harala Europom i svijetom. Sigurno je problem financija i ulaganja, jer ne može se reći da u Mađarskoj nema talenata. To ja ne mogu vjerovati, jer Mađarska je igrala uvijek vrlo lijep nogomet. I sada kada gledam, mađarske selekcije igraju vrlo lijep nogomet. Mlade selekcije se i plasiraju u završnicu EP. Nije ono što bi trebalo biti i što se očekuje, ali po meni je ulaganje u ove tijekomove s mladima najvažnije, a onda će sigurno doći i rezultati.

Tko će uz Hrvatsku na EP u Švicarskoj?

– Hrvatska sigurno. Siguran sam da jedno šest bodova možemo osvojiti, a između Rusije i Engleske, dajem prednost ipak Englezima.

S. Balatinac

ČIKERIJA

Bunjevačkim Hrvatima u Čikeriji predstoji mnogo posla do jeseni, prije svega ponovno pokretanje hrvatskoga jezika u mjesnoj školi.

„Za jesen planiramo u nekom obliku nastaviti učenje jezika. Budući da je sada nema u školi, nastojat ćemo opet pokrenuti nastavu hrvatskoga jezika u mjesnoj školi i vrtiću” – kazao nam je uz ostalo predsjednik čikerijskog HMS-a Miloš Pijuković. „Tražimo rješenje jer će doći do promjena oko škole. Naša se škola udružuje sa školama u Aljmašu i okolnim naseljima. Trebali bismo nastaviti i ono što smo započeli s Józsefom Szávaijem, da nastavimo učenje novih plesova naših hrvatskih regija u Mađarskoj.

Pozivnica

Trgadbena fešta u Koljnofu

Doba: 8. sept. (subota)

Program:

9.00: Mužičko budjenje

9.30: Predstava policajaca, modeliranje s avioni, crtanje na cesti

15.00: Mimohod u centru sela s muzikom

17.00: Kulturni program u šatoru

17.00: Kušanje gulaša, perkelta i ribje supe – jedna porcija 500 ft

Čekaju Vas domaći poharaji i koljnofske gibanike.

20.00: Bal u šatoru

Muzika: Pinkica

Ulaznica: 1000 ft

Dohotke cijelodnevne priredbe ćemo na dobrovoljne cilje ponuditi.

Organizatori:

Općina Koljnof

Društvo zajedno za Koljnof
MladiK

U slučaju godine čedu goste zadržati muzikanti u šatoru od tri otpodnel

Međunarodno natjecanje ribiča u Serdahelu

Ribolovno društvo iz Serdahela svake godine na Danu naselja priređuje međunarodno natjecanje, na koje dolaze i kolege iz prijateljskih naselja preko granice. Ove godine 11. kolovoza na serdahelskoj šljunčari umakali su udice ribiči iz Goričana, Kotoribe, Svete Marije, Prisike, Mlinaraca i Serdahela.

Pobjednička ekipa iz Goričana

Natjecanje je prvi put održano na novoj šljunčari, koja je u vlasništvu mjesne samouprave. Poribljavane su babuške, šarani, štučke, smuđevi, stoga je bilo raznolikih ulova.

U početku natjecanja ribiče su pozdravili predsjednik Ladislav Markan i tajnik Stjepan Turul, te obavijestili natjecatelje o pravilima. Ribiči su mogli loviti samo s plovkom.

Od 8 do 11 sati odvijalo se natjecanje, usput je počela i kiša, no ribiči su imali svoju zaštitu od vode.

Nakon vaganja svi sudionici natjecanja pozvani su na mjesto proslave Dana sela u školu, gdje su bili ugošćeni paprikašem i gibanicama. Kad su se napunili trbusi, slijedilo je proglašenje rezultata. Vjerojatno su se organizatori prejeli jer pri bodovanju došlo je do nesporazuma pa su proglasili krive rezultate, no za nekoliko minuta sve je ispravljeno, i dodijeljene su nagrade najboljim pojedincima i ekipama.

Među kadetima najspretniji je bio Kristijan Saraz. Među odraslima po sektorima prvo mjesto pripalo je Stjepanu Pongracu iz Goričana, Petru Krizmaniću iz Prisike i Franji Dobošu iz Mlinaraca.

U ekipnom natjecanju najuspješnija je bila ekipa iz Goričana, zatim iz Mlinaraca, a treće mjesto je osvojila prisička ekipa.

Beta

Prvi među kadetima: Kristijan Saraz